

Anexa nr. 2 la Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3919 / 20.04.2005

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM**

PROGRAME ȘCOLARE PENTRU CLASA A IV-A

ISTORIE

Aprobat prin ordin al ministrului

Nr. 3919 / 20.04.2005

București, 2005

NOTA DE PREZENTARE

Programa propune ca scop al studierii istoriei în clasa a IV-a familiarizarea elevilor cu teme referitoare la trecutul mai apropiat sau mai îndepărtat al localității natale, al României și al Europei, utilizând mijloace adecvate vârstei acestora.

Pornind de la modelul didactic al istoriei, conceput pentru toată durata școlarității, experiențele de învățare propuse reprezintă, deopotrivă, etape ale unui tip specific de antrenament intelectual și ocazii pentru valorificarea experiențelor afectiv-atitudinale.

Nucleul funcțional al programei este reprezentat de obiectivele de referință, activitățile de învățare și conținuturile propuse.

În elaborarea programei s-au avut în vedere:

- modificările de structură a sistemului de învățământ (scăderea vârstei de școlaritate și extinderea duratei învățământului obligatoriu) prevăzute de Legea nr. 268/2003 de modificare și completare a Legii învățământului;
- contribuția istoriei la obiectivele etapei de școlaritate pe care o reprezintă învățământul primar;
- recomandările referitoare la studiul istoriei, cuprinse în documente elaborate la nivel european, în mod deosebit, Recomandarea nr. 15/2001 a Consiliului Europei cu privire la studiul istoriei în secolul XXI și Memorandumul pentru educația permanentă, elaborat de Uniunea Europeană;
- rezultatele unor cercetări referitoare la studiul istoriei în învățământul primar;
- valorificarea experienței cadrelor didactice care au utilizat programa anterioară;
- contribuția istoriei la competențele de bază care se dezvoltă prin învățământul primar.

Luarea în considerare a acestor elemente a avut consecințe la nivelul definirii elementelor componente ale programei.

Programa școlară are următoarea structură:

- *nota de prezentare* care identifică scopul studierii istoriei în clasa a IV-a și locul pe care îl ocupă această etapă de școlaritate în învățământul obligatoriu;
- *obiective cadru*, reprezentând obiective cu un grad ridicat de generalitate și de complexitate, care se referă la formarea unor capacități și atitudini specifice obiectului de studiu și sunt urmărite de-a lungul mai multor ani de studiu;
- *obiective de referință* care specifică rezultatele așteptate ale învățării la nivelul fiecărui an de studiu;
- *exemple de activități de învățare* construite astfel încât să valorifice experiența concretă a elevului și să poată fi integrate unor strategii de predare-învățare adecvate contextelor variate de instruire;
- *conținuturi* organizate în jurul unor domenii¹ relevante pentru elev și reprezentative din perspectiva științei și a cerințelor societății contemporane. standarde curriculare de performanță reprezentând criteriile de evaluare a calității procesului de învățare;
- *standarde curriculare de performanță*, reprezentând criteriile de evaluare a calității procesului de învățare.

¹ Aceste domenii, prezente pe toată durata studierii istoriei în învățământul preuniversitar sunt: *Popoare și spații istorice; Oamenii, societatea și lumea ideilor; Statul și politica; Religia și viața religioasă; Relațiile internaționale*. Deoarece clasa a IV-a reprezintă o introducere în studiul istoriei, programa a optat pentru teme care fac trimitere la trei dintre domeniile menționate

Forma actuală a programei își propune să contribuie la recâștigarea interesului elevilor față de cunoașterea trecutului prin:

- propunerea unui traseu de învățare în care elevii fac cunoștință cu trecutul pornind de la situații familiare (aspecte care țin de istoria locală sau de teme privitoare la copilăria în trecut și astăzi) urmate de cele care se află la mai mare distanță în timp și spațiu;
- adecvarea obiectivelor cadru la etapa de școlaritate pe care o reprezintă învățământul primar;
- o diversificare a activităților de învățare și o creștere a ponderii acestora în programă.

Programa propune obiective de referință, exemple de activități de învățare și conținuturi proiectate pe structura plăjei orare de 1-2 ore. Clasele care optează pentru 2 ore pe săptămână vor parcurge toate obiectivele și conținuturile.

Date fiind elementele de noutate pe care le include programa, vor fi realizate sugestii metodologice care să ofere învățătorilor exemple de aplicare creativă a acesteia.

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Reprezentarea timpului și a spațiului în istorie

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
<i>La sfârșitul clasei a IV-a elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a IV-a se recomandă următoarele activități:</i>
1.1. să ordoneze obiecte după criteriul „mai vechi” / „mai nou”	– prezentarea unor obiecte vechi aparținând familiei; – alcătuirea și prezentarea arborelui genealogic al familiei folosind o schema dată;
1.2. să ordoneze evenimente personale / evenimente istorice	– alcătuirea unui jurnal personal / jurnal al clasei; – ordonarea cronologică a unor benzi desenate reprezentând evenimente din viața personală / din viața oamenilor / din istorie;
1.3. să povestească aspecte ale legăturilor dintre mediul geografic și viața oamenilor	– citirea hărții geografice și a celei istorice; – citirea unor texte care să ilustreze legătura dintre om (ocupații, locuințe, obiceiuri) și mediul în care trăiește; – completarea / situarea unor informații istorice pe hărți parțial completate; – citirea și comentarea unor imagini / fotografii; – descrierea unor fotografii ilustrând locuri, clădiri, preocupări ale oamenilor din localitatea natală / rezidențială; – întocmirea unor fișe cu tradiții și obiceiuri specifice localității natale / rezidențiale, desfășurate cu ocazia unor sărbători.

2. Cunoașterea și utilizarea surselor istorice

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. să recunoască și să utilizeze informații dintr-o sursă istorică	– identificarea informației dintr-o sursă folosind întrebări ajutătoare; – realizarea unor compuneri / desene pornind de la informațiile selectate dintr-o sursă consultată (texte, fotografii etc.) despre personalități, obiceiuri, fapte; – realizarea în grup a unor machete care reprezintă diverse aspecte ale vieții oamenilor în diverse timpuri și spații istorice (cetăți, castele, așezări omenești, monumente, bălălii); – realizarea în grup a unei mape “Știați că ... ?”; – colecționarea individuală sau în grup a unor pliante cu fotografii, imagini ale localității natale / de reședință din diverse timpuri; – descrierea unor aspecte ale vieții cotidiene dintr-o localitate folosind surse de informare consultate; – observarea / comentarea unor tablouri, imagini, filme, diapozitive, texte referitoare la evenimente, personalități, aspecte ale vieții cotidiene în diferite momente ale istoriei;
2.2. * să selecteze surse necesare pentru prezentarea unor evenimente / personalități	– identificarea de surse de informare despre tema discutată în biblioteca personală / a școlii etc.; – realizarea unui portofoliu care să cuprindă copii ale unor acte personale importante, care în timp pot deveni documente (certificat de naștere / de botez, diplome, programe, etc.); – strângerea unor fotografii, ilustrații, articole, afișe care prezintă un eveniment / personalitate importantă din localitate / din istorie; – alcătuirea și prezentarea unor miniproiecte despre evenimente / personalități îndrăgite.

3. Cunoașterea și utilizarea termenilor istorici

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. să folosească termeni istorici în situații diverse	<ul style="list-style-type: none">– reinvestirea unor legende istorice;– povestirea unor evenimente / fapte istorice, utilizând termeni învățați (joc didactic „Roata istoriei”);– completarea unor texte lacunare (joc didactic „Săculețul fermecat”);– întocmirea unui glosar de termeni (joc didactic „Alfabetul istoric”);– alcătuirea unor enunțuri utilizând termeni dați;– construirea și rezolvarea unor rebusuri pe teme istorice;– dramatizarea unor lecturi cu conținut istoric utilizate la clasă.

4. Cunoașterea și interpretarea faptelor istorice

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. să aprecieze rolul oamenilor în desfășurarea evenimentelor	<ul style="list-style-type: none">– vizite la muzee;– analizarea unor imagini referitoare la activități economice (munca la câmp, meșteșuguri, târguri), desfășurarea unor confruntări armate;– participarea la sărbători și ceremonii locale;– discuții în grup despre relatări din scrierile călătorilor prin zona respectivă;– citirea și discutarea unor pasaje din monografiile ale localităților.
4.2. ² să formuleze puncte de vedere cu privire la evenimente / fapte / personalități	<ul style="list-style-type: none">– discuții în grup referitoare la faptele unor personalități, la evenimentele desfășurate într-o perioadă studiată;– realizarea și prezentarea de reportaje / interviuri cu oameni care au participat la diverse evenimente din viața localității, regiunii;– formularea unor opinii personale referitoare la informații provenite din lectura textelor;– identificarea unor mesaje exprimate în diferite enunțuri.
4.3. * să compare fapte istorice, punând în evidență schimbările survenite	<ul style="list-style-type: none">– discuții în grup pe teme istorice propuse;– competiții de grup pe o temă istorică dată.

5. Dezvoltarea unei atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
5.1. să exprime opinii personale în aprecierea faptelor din trecut și prezent	<ul style="list-style-type: none">– discuții în grupuri despre fapte petrecute în trecut sau în prezent;– realizarea unor postere cu teme diverse.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

A. ISTORIA LOCALĂ

- **Familia : istoria familiei, sărbători de familie**
- **Vecinii și comunitatea; teritoriu, monumente, castele și cetăți; locuința, ocupații și viața cotidiană**
- **Copilăria de ieri și de azi**

B. POPOARE DE IERI ȘI DE AZI

- **Dacii, romanii, grecii, galii, slavii, turcii**

(mod de viață: ocupații, locuințe, îmbrăcăminte, obiceiuri; cultură; conducători)

- **Românii, francezii, ungurii, germanii, rușii, sârbii, bulgarii**

(localizare pe hartă, influențe reciproce, tradiții, obiceiuri, sărbători; comunități ale minorităților pe teritoriul actual al României)

C. MOMENTE ALE ISTORIEI

- **Conducători, eroi și evenimente: Alexandru cel Mare, Decebal, Traian, Carol cel Mare, Dragoș, Mircea cel Bătrân, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Constantin Brâncoveanu, Napoleon, Avram Iancu, Alexandru Ioan Cuza, Carol I, Regina Maria, Ecaterina Teodorescu**

Învățătorii au libertatea de a alege cel puțin 5 dintre conducătorii și eroii nominalizați, respectând proporția de 3 personalități din istoria națională la 2 din istoria universală. Elevii vor fi capabili să recunoască conducătorul, să localizeze în timp – secol – și în spațiu domnia, să numească câteva fapte săvârșite, să aprecieze rezultatele acestor fapte. În organizarea și desfășurarea lecțiilor se va urmări ca elevii să poată face conexiuni intra și interdisciplinare, să poată valorifica cunoștințele și experiențele dobândite în anii anteriori de studiu la diverse discipline.

- **Călători și călătorii: Marco Polo, Cristofor Columb, Magellan, Badea Cârțan, Spătarul Milescu, Emil Racoviță, călătoria în cosmos**

Învățătorii au libertatea de a alege cel puțin 4 dintre călătorii menționați, respectând proporția de 2 din istoria națională și 2 din cea universală. Elevii pot fi antrenați în realizarea unor proiecte care să le permită familiarizarea cu diverse tehnici de învățare cum ar fi: utilizarea dicționarilor sau a altor surse pentru tema propusă (exemplu: călătoria lui Badea Cârțan), folosirea atlasului istoric – geografic, identificarea unor cărți în biblioteca școlii și / sau personală etc.

- **Castele, cetăți și orașe: București, Cluj, Iași, Sibiu, Suceava, Târgoviște, Curtea de Argeș, Roma, Viena, Constantinopol, Veneția, Versailles, Castelul Huniazilor, Castelul Bran, Castelul Peleş**

Învățătorii au libertatea de a alege cel puțin 4 dintre castelele, cetățile sau orașele enumerate sau altele în funcție de resursele avute la dispoziție sau de interesele colectivului de elevi, respectând proporția de 2 din spațiul românesc la 2 din spațiul internațional. Elevii pot fi antrenați în realizarea unor proiecte (de exemplu realizarea unui ghid al castelelor / cetăților dintr-o anumită regiune în urma unei excursii tematice), portofolii despre un oraș nominalizat cuprinzând legende / momente / monumente / personalități care au trecut sau au trăit în oraș / viața locuitorilor sau proiecte pe tema protejării zonelor istorice din localitatea de reședință.

D. EUROPA UNITĂ

- **Simbolurile Uniunii Europene (drapel, imn, ziua Europei)**

STANDARDE CURRICULARE DE PERFORMANȚĂ
LA FINELE ÎNVĂȚĂMÎNTULUI PRIMAR

Obiectiv cadru	Standard
1. Reprezentarea timpului și a spațiului în istorie	S1. Localizarea în timp și spațiu a unui eveniment istoric studiat.
2. Cunoașterea și utilizarea surselor istorice	S2. Identificarea de informații dintr-o sursă istorică dată.
3. Cunoașterea și utilizarea termenilor istorici	S3. Relatarea unui eveniment istoric studiat, folosind termeni de specialitate.
4. Cunoașterea și interpretarea faptelor istorice	S4. Prezentarea unui fapt istoric pe baza unui plan simplu de idei.